

גומל חסדים טובים

זוית חדשה במושג החסד בתנ"ך

The "Book of Hessed" – Megilat Rut

(1) ברכת "אבות"

ברוך אתה ה' אלהינו ואלהי אבותינו. אלהי אברהם. אלהי יצחק. ואלהי יעקב. האל הגדול הגבור והנורא אל עליון. **גומל חסדים טובים**. וקונה הפל. **זוכר חסדי אבות**. ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה. מלך עוזר ומושיע ומגן. ברוך אתה ה', מגן אברהם.

God is praised as "repaying *hassadim tovim*" and "remembering the *hassadim* of the forefathers"

(2) פסיקתא זוטרתא (לקח טוב) רות פרק א

אמר ר' זעירא המגילה הזאת אין לה לא טומאה ולא טהרה לא איסור ולא היתר, ולמה נכתבה, ללמדך כמה מתן שכרן **לגומלי חסדים**.

Megilat Rut was written for one purpose – to teach the great reward for those engaged in acts of *hessed*

(3) רות ב, יא

ויען בעז ויאמר לה הגד הגד לי כל אשר עשית את חמותך אחרי מות אישך ותעזבי אביך וארץ מולדתך ותלכי אל-עם אשר לא ידעת תמול שלשום:

Boaz describes Rut as a latter-day "Avrahama"

(4) מיכה ז, כ

תתן אמת ליעקב **חסד לאברהם** אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם:

Avraham is famously associated – first here in the last verse of Micha – with *hessed*

(5) רות א, ח

ותאמר נעמי לשתי בלתייה לכנה שבנה אשה לבית אמה יעש ה' עמכם חסד כאשר עשיתם עמהמתים ועמדי:

Naomi blesses Orpah and Rut that Hashem should act towards them with *hessed*, as they did "with the dead and with me"

(6) רות ג, י

ויאמר ברנקה את לה' בתי היטבת **חסדך** האחרון מן הראשון לבלתי לכת אחרי הבחורים אסידל ואסעשיר:

In that intimate scene on the threshing-floor, Boaz invokes Rut's *hassadim*

(א) וביעו עלה השעה וישב שם והנה הגאל עבר אשר דבר-ביעו ויאמר סודה שבה-פה פלגי אלמני ויסר וישב: (ב) ויקח עשרה אנשים מוקני העיר ויאמר שבור-פה וישבו: (ג) ויאמר לגאל חלקת השדה אשר לאחינו לאלים-לך מכרה נעמי השבה משדה מואב: (ד) ואני אמרתני אגלה אונך לאמר קנה נגד הישבים ונגד זקני עמי אסתגאל גאל ואס-לא יגאל הגידה לי ואדעה כי אין זולתך לגאל ואנכי אחריך ויאמר אנכי אגאל: (ה) ויאמר ביעו ביום-קנותך השדה מיד נעמי ומאת רות המואביה אשת-המת קניתה להקים שם-המת על-נחלתו: (ו) ויאמר הגאל לא אוכל לגאל-לי פן-אשחית את-נחלתי גאל-לך אתה אתה-גאלתי כי לא-אוכל לגאל: (ז) וזאת לפנים בישראל על-הגאולה ועל-התמורה לקיים כל-דבר שלף איש נעלו ונתן לרעהו וזאת התעודה בישראל: (ח) ויאמר הגאל לביעו קנה-לך וישלף נעלו: (ט) ויאמר ביעו זקנים וכל-העם עדים אתם היום כי קניתי את-כל-אשר לאלים-לך ואת כל-אשר לכליון ומחלוז מיד נעמי: (י) וגם את-רות המואביה אשת מחלוז קניתי לי לאשה להקים שם-המת על-נחלתו ולא-יפדת שם-המת מעם אחיו ומשער מקומו עדים אתם היום:

The goal of Boaz's "negotiations" with the anonymous relative is to revive Elimelech's name – by having his progeny (sort-of) born on his property

(א) מְשִׁיל לְאִיתָן הָאֲזָרְחִי: (ב) חֲסִדִי ה' עוֹלָם אֲשִׁירָה לְדוֹר וָדוֹר אֹדִיעַ אֲמוֹנֶתְךָ בְּפִי: (ג) כִּי-אֲמַרְתִּי עוֹלָם חֲסִדְךָ יִבְנֶה שְׁמִי וְתָנוּךְ אֲמוֹנֶתְךָ בְּהֵם: (ד) כִּרְתִי בְרִית לְבַחֲרִי נִשְׁבַּעְתִּי לְדוֹר עַבְדֶּי: (ה) עַד-עוֹלָם אֲכִין זְרַעְךָ וּבְנֵיךָ לְדוֹר-וָדוֹר כְּסֹאֲךָ סֵלָה: (ו) וְיִזְדוּ שְׁמִים פְּלֹאֵךְ ה' אֶרְאִימוֹנֶתְךָ בְּקֹהֶל קְדוֹשִׁים: (ז) כִּי מִי בִשְׁחַק יַעֲרֹךְ לְה' יְדַמָּה לְה' בְּבָנֵי אֱלֹהִים: (ח) אֵל גֵּרַעַם בְּסוּד-קְדוֹשִׁים רַבָּה וְנוֹרָא עַל-כָּל-סִבִּיבָיו: (ט) ה' אֱלֹהֵי צְבָאוֹת מִי-כְמוֹךָ חֲסִין יְהִי וְאֲמוֹנֶתְךָ סִבִּיבוֹתֶיךָ: (י) אַתָּה מוֹשִׁל בְּגֹאוֹת הַיָּם בְּשׂוֹא גְלוֹי אַתָּה תִּשְׁבַּחֵם: (יא) אַתָּה דִבַּרְתָּ כְּחֹלֶל רֶהַב בְּזֹרַע עֶזְרָךְ פִּזְרְתָּ אוֹיְבֶיךָ: (יב) לֶךְ שְׁמִים אֶרֶץ תִּבְלַ וְזִמְלָאָה אַתָּה יִסְדַּתֵם: (יג) צִפּוֹן וְיָמִין אַתָּה בְּרַאתָם תְּבוֹר וְזִרְמוֹן בְּשִׁמְךָ יִרְנְנוּ: (יד) לֶךְ זֹרַע עַם-גְּבוּרָה תַעֲזוּ יְדֶיךָ תְרוֹם יִמִּינְךָ: (טו) צִדְקָ וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כְּסֹאֲךָ חֲסִדְךָ וְאֲמֶת יִקְדְּמוּ פְּנֵיךָ: (טז) אֲשֶׁרֵי הַעַם יַדְעֵי תְרוּעָה ה' בְּאוֹר-פְּנֵיךָ יִהְלְכוּ: (יז) בְּשִׁמְךָ יִגְלוּ כֹהֲלֵי הַיָּם וּבְעִדְקֶתְךָ יִרְוִמוּ: (יח) כִּי-תִפְאֶרֶת עֲזָמוּ אַתָּה וּבְרַעֲנֶךָ תְרוֹם קִרְנְנוּ: (יט) כִּי לְה' מִגְּנָנוּ וְלִקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל מִלְּפָנֵינוּ: (כ) אֲזִי דִבַּרְתִּי-בְחַזֹּן לְחֹסֵיךָ וְתֹאמַר שׁוֹיֵתִי עוֹר עַל-גְּבוּרַת הַרִימוֹתַי כְּחוֹר מַעַם: (כא) מִצְּאֵתִי דוֹד עַבְדִּי בְּשִׁמְךָ קְדוֹשֵׁי מִשְׁחָתֵינוּ: (כב) אֲשֶׁר יָדִי תִבּוֹן עִמּוֹ אֶרְזוּעֵי תֹאמְרֵנוּ: (כג) לֹא-יִשָּׂא אוֹיֵב בּוֹ וּבְךָ-עוֹלָה לֹא יַעֲנֶנּוּ: (כד) וּכְתוּתִי מִפְּנֵי צָרִי וּמִשְׁנֵאֵי אֲגוּף: (כה) וְאֲמוֹנֶתִי וְחֲסִדִּי עִמּוֹ וּבְשִׁמִּי תְרוֹם קִרְנְנוּ: (כו) וְשִׁמְתִי בַיָּם יָדוּ וּבְנֵהרֹת יִמִּינוּ: (כז) הוּא יִקְרָאֵנִי אָבִי אַתָּה אֱלֹהֵי וְצוֹר יִשׁוּעָתִי: (כח) אֶרְאֵנִי בְּכוֹר אַתָּהוּ עֲלוֹי לְמַלְכֵי-אֲרָץ: (כט) לְעוֹלָם אֲשַׁמְרֶלֶךָ חֲסִדִּי וּבְרִיתִי נֶאֱמַנְתָּ לֹא: (ל) וְשִׁמְתִי לְעַד זְרַעוֹ וְכִסְאוֹ כִּימֵי שְׁמַיִם: (לא) אִם-יַעֲזוּבוּ בְנֵי תוֹרָתִי וּבְמִשְׁפָּטֵי לֹא יִלְכוּ: (לב) אִם-חֲקָתִי יַחֲלָלוּ וּמִצְוֹתַי לֹא יִשְׁמְרוּ: (לג) וּפְקָדוֹתַי בְּשִׁבְטֵי פִשְׁעֵם וּבִגְנֵעִים עוֹנֵם: (לד) וְחֲסִדִּי לֹא-אֶפִּיר מִעִמּוֹ וְלֹא-אֲשַׁקֵּךְ בְּאֲמוֹנֶתִי: (לה) לֹא-אֲחַלֵּל בְּרִיתִי וּמוֹצֵא שְׁפָתַי לֹא אֲשַׁנֶּה: (לו) אַחַת נִשְׁבַּעְתִּי בְּקְדוֹשֵׁי אִם-לְדוֹד אֲכֹזֵב: (לז) זְרַעוֹ לְעוֹלָם יִהְיֶה וְכִסְאוֹ כְּשִׁמְשׁ נִגְדֵי: (לח) בִּירַח יִפּוֹן עוֹלָם וְעַד בְּשִׁחַק נֶאֱמַן סֵלָה: (לט) וְאַתָּה זִנְחַת וְתִמְאַסְתָּ הַתְּעַבְרַת עַם-מִשְׁיַחְךָ: (מ) נֶאֱרַתָּה בְּרִית עַבְדְּךָ חֲלֵלָת לְאֲרָץ נִזְרוּ: (מא) פִּרְצַת כָּל-גְּדֵרְתֵינוּ שְׁמַת מִבְּצֵרֵינוּ מִחֲתָה: (מב) שִׁסְהוּ כָל-עַבְרֵי דָרְךָ הִיָּה חֲרָפָה לְשִׁכְנֵינוּ: (מג) הַרִימוֹתַי יִמִּין צָרִי הִשְׁמַחְתָּ כָל-אוֹיְבָיו: (מד) אֶרְתִּישִׁיב עוֹר חֲרָבוֹ וְלֹא יִקְמוֹתוּ בְּמִלְחָמָה: (מה) הַשְׁבַּת מִטְהָרוֹ וְכִסְאוֹ לְאֲרָץ מִגְרָתָה: (מו) הַקְּצַרְתָּ יָמֵי עֲלוֹמֵי הַעֲטִיִת עָלָיו בּוֹשָׁה סֵלָה: (מז) עַד-מָה ה' תִּסְתַּר לְעֵצַח תִּבְעַר כְּמוֹ-אֵשׁ חֲמַתְךָ: (מח) זָכַר-אֲנִי מִה-חֲלָד עַל-מַה-שׂוֹא בְּרַאתָ כָל-בְּנֵי-אָדָם: (מט) מִי גִבֹר יִחִיה וְלֹא יִרְאֶה-מוֹת יִמְלֹט נַפְשׁוֹ מִיַּד-שָׂאוֹל סֵלָה: (נ) אִיהוּ חֲסִדֶיךָ הַרְאֵשְׁנִים אֲדַנִּי נִשְׁבַּעְתָּ לְדוֹד בְּאֲמוֹנֶתְךָ: (נא) זָכַר אֲדַנִּי חֲרַפְתָּ עַבְדְּךָ שְׂאֵתִי כַחֲקִי כָל-דְּבַיִם עֵמִים: (נב) אֲשֶׁר חֲרָפוּ אוֹיְבֵיךָ ה' אֲשֶׁר חֲרָפוּ עַקְבוֹת מִשְׁיַחְךָ: (נג) בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

Psalm 89 describes God's selection of David and aligns hessed with Emunahlemet and berit